

Historia, literatura i teologia Nowego Testamentu

Sesja 3: Sekty i instytucje żydowskie

Dr Ted Hildebrandt

A. Panowanie perskie do greckiego [00:00-5:12]

A. Tetrarchowie perscy i greccy

[krótkie filmy: połącz AB; 00:00-7:22]

Witamy w tym popołudniu w kolejnej serii filmów na temat naszego tła Nowego Testamentu. Ostatnio narysowaliśmy scenariusz historyczny z historycznym tłem Nowego Testamentu. Zaczęliśmy od Persów i Cyrusa Wielkiego, który był postacią mesjańską, „namaszczonego” ze Starego Testamentu. Przeszliśmy do Imperium Perskiego do Dariusza, który był wielkim organizatorem Imperium Perskiego, a następnie Dariusz był tym, za którego czasów zbudowano drugą świątynię. Ta druga świątynia zabierze nas w czasy Jezusa, Jezus przyjdzie do drugiej świątyni, która została przebudowana i ogromnie rozbudowana przez Heroda Wielkiego. Persowie ciągle wyruszali i podbijali Egipt, Turcję i Mezopotamię. Mieli ogromne imperium, aż do rzeki Indus. Potem zaczęli walczyć z Grekami. Przez kilka lat trwało to z Grekami.

Potem nadszedł Aleksander Wielki, przejmując armię swojego ojca, Filipa Macedońskiego, i jadąc tą armią do Turcji, pokonując Persów, a następnie w dół do Egiptu, aż do Mezopotamii i znowu aż do rzeki Indus, Afganistanu, Iranu; i zasadniczo podbijając cały świat w ciągu około dziesięciu lub dwunastu lat. Aleksander zmarł wcześniej, w wieku 32 ^{lub} 33 lat. Jego dziecko było za małe, aby przejąć władzę, więc przejęło ją czterech jego generałów. Zasadniczo Antygon przejął obszar Mezopotamii do Syrii, a Ptolemeusz dostał południe i Egipt. Następnie Ptolemeusz dostał Izrael. Ptolemeuszowie w Egipcie, Ptolemeusz I, II, III, IV, V... do czegośkolwiek, jest około dwudziestu lub trzydziestu takich Ptolemeuszów z rzędu. Przez około sto lat, od około 300 do 200 p.n.e. Ptolemeuszowie byli tolerancyjni i rządili Izraelem, a ich największym osiągnięciem było to, że przetłumaczyli hebrajski Stary Testament, w

języku hebrajskim i aramejskim na grecki, co nazywano Septuagintą, LXX . Teraz mamy grecką Biblię, którą świat może teraz czytać dzięki tolerancyjnym Ptolemeuszom.

Około 200, około 198 p.n.e. Syryjczycy, zasadniczo Syryjczycy ruszyli w dół i zajęli Izrael, a to wtedy ma miejsce Antioch Epifanii i Pierwsza Księga Machabejska. Toczą się ogromne wojny kulturowe, w których Syryjczycy próbują zmusić Żydów do podporządkowania się hellenizmowi. Zmuszają ich do jedzenia wieprzowiny, braku obrzezania, palenia pism i bezczeszczenia Świątyni. Więc zasadniczo pięciu chłopców z Machabeusza powstaje i walczy z Syryjczykami i oczyszcza Świątynię. W końcu doszło do porozumienia między Syryjczykami a Izraelem. To napięcie między Syrią a Izraelem trwa od tysięcy lat.

Następnie dzieje się tak, że Szymon, jeden z pięciu Machabeuszów (Judasz był wojownikiem, Jonatan dyplomata) ustanawia arcykapłaństwo i tworzy to, co nazywa się „linią hasmoneuszy”. Dynastia hasmoneuszy dociera do Jana Hurkana, gdzie przedstawiani są faryzeusze, a następnie do Aleksandra Janneusza i Salome Aleksandr.

Hasmoneusze zaczynają walczyć między sobą i wtedy wkracza Rzym. Rzym mówi: „chcemy podatków, a wy nie możecie się kłócić”, więc wkracza Rzym. Pompejusz udaje się do Miejsca Najświętszego, a Herod zostaje osadzony na tronie jako król Żydów około 37 r. p.n.e. Herod nie dogadywał się z Kleopatrą i Antoniuszem, szczególnie z Kleopatrą. Herod kończy zabijając swoją żonę, Mariamne , która była Hasmoneuszką, która była w linii Szymona Machabeusza. Herod żeni się, ale potem zabija ją, a także swoich synów. Więc to, co mamy teraz, jest czymś nowym. Herod umiera około 4 r. p.n.e., więc Jezus urodził się tak naprawdę około 5 r. p.n.e. Wiemy, że Herod umarł, myślę, że było zaćmienie księżyca lub coś takiego, co można dokładnie określić, kiedy Herod umarł, co nie czyni go 0 r. p.n.e. Powiedzieliśmy, że system AD/BC został zaprojektowany przez faceta około 625 r. n.e.; a gdy obliczył czas od 625 r. n.e. do czasów Jezusa, przegapił narodziny Chrystusa o około cztery lub pięć lat. To nie jest złe, biorąc pod uwagę, że cofnął się o około 600 lat bez nowoczesnych narzędzi. Teraz wiemy, dzięki zaćmieniom i innym rzeczom, że Herod zmarł około 4 lub 5 r. p.n.e., a Chrystus narodził się prawdopodobnie około 5 r. p.n.e.

B. Tetrarchowie [5:12-7:22]

Teraz po śmierci Heroda mamy to, co nazywamy tetrarchami. Ci tetrarchowie przejmują władzę i pojawiają się w Nowym Testamencie. I tak, jak widać, na samej górze jest Archelaus . Archelaus dostał największy kawałek tortu. Dostał Judeę, która jest zasadniczo obszarem plemiennym Judy, który jest na zachód od Morza Martwego, poniżej Jerozolimy, dostał Idumeę , stary obszar Edomitów, który jest zasadniczo na południe od Izraela i na południe, południowo-wschodnią stronę Morza Martwego, gdzie mieszkali Edomici . I dostał także Samarię. Więc dostał nie tylko Judeę, ale Judeę i Samarię; więc dostał największy kawałek tortu, rodzaj podwójnej porcji, jeśli wolisz. Później w swoim życiu, około 6 r. n.e. zostaje wygnany do Galii przez Rzymian, więc Archelaus znika dość wcześnie. Herod Antypas będzie Herodem Antypasem w Galilei, na którego wpadną Jezus i Jan Chrzciciel. Herod Antypas przenosi Galileę i Pereę bardziej na północ. To Herod Antypas zabija Jana Chrzciciela. Jan Chrzciciel powiedział o Herodzie, że nie powinien poślubić żony swojego brata Filipa. Córka Herodiady zatańczyła przed Herodem, a on powiedział: „Dam ci połowę mojego królestwa lub cokolwiek chcesz”, a ona powiedziała: „Chcę głowę Jana Chrzciciela na tacy”, i oto Jan Chrzciciel został ścięty przez Heroda Antypasa; więc jest całkiem złym facetem. Herod Filip jest drugim bratem i był byłym mężem Herodiady, a on jest Wzgórzami Golan na wschód od Morza Galilejskiego. Więc zasadniczo mamy te trzy osoby, nazywają ich tetrarchami, nigdy nie byłem w stanie tego rozgryźć, tetra – tetra oznacza cztery, dlaczego jest tylko trzech braci? Wygląda na to, albo niektórzy myślą, że Archelaus dostał podwójną porcję, więc zasadniczo są cztery obszary i Archelaus dostał dwa z nich, Judeę i Samarię. Tak więc to się rozkłada po Herodzie Wielkim na te cztery tetrarchy i te różne obszary, a Izrael jest podzielony w ten sposób.

C. Tradycja żydowska – Faryzeusze [7:23-9:43]

B. Pochodzenie żydowskie: Targumy , Midrasze, Miszna, Pseudepigrafy

[krótkie filmy: połącz C- H; 7:23-22:45]

Stamtąd chciałbym przenieść dialog z historii na bardziej socjologiczne, społeczne, kulturowe rodzaje rzeczy, zajmując się w szczególności ówczesną literaturą żydowską i ówczesnymi sektami żydowskimi. Teraz musisz uważać, jak mówisz „sektę żydowską”, ale to są „sektę” pisane jako sekty. Pierwszą rzeczą, na którą chciałbym zwrócić uwagę, są faryzeusze. Skąd się wzięli faryzeusze i co się tam dzieje? Przyjrzyjmy się więc historii faryzeuszy. Ci ludzie w dużej mierze pojawili się i zostali po raz pierwszy rozpoznani w czasach Jana Hurkana około 104–110 p.n.e. Więc około 110 p.n.e. masz faryzeuszy. Pamiętaj, że faryzeusze zostali odrzuceni przez Jana Hurkana i ukrzyżował setki z tych faryzeuszy. Więc będzie to napięcie między faryzeuszami a saduceuszami sięgające aż do 100 p.n.e.

Faryzeusze w dużej mierze zgadzali się z tradycją ustną. To znaczy, kiedy mówisz słowo „tradycja”, każdy myśli o Skrzypku na dachu, ale tak naprawdę faryzeusze byli bardzo za tradycją, tradycją ustną, która była przekazywana. Kiedy Mojżesz wszedł na górę Synaj, Mojżesz otrzymał prawo od Boga i Mojżesz spisał Pięcioksiąg od Boga i Dziesięć Przykazań, które Bóg napisał. Ale kiedy Mojżesz był na górze, otrzymał również całą tę ustną komunikację od Boga i przez zasadniczo czterdzieści dni i czterdzieści nocy słyszał wiele od Boga. Więc ta tradycja ustna, rzekomo przekazywana, przekazywana faryzeuszom. Przyjęli tradycję ustną i była ona dużą częścią ich religii. Były dwa rodzaje tradycji ustnych. Jedna była wykładnicza, a druga logicznie dedukcyjna. Chciałbym przejść przez część z tego i porozmawiać o różnych aspektach i rodzajach literatury, które powstały w tym okresie, a właściwie trochę później; to znaczy o literaturze żydowskiej tego okresu.

D. Literatura żydowska: Midrasz – halacha i hagada [9:43-11:28]

Chciałbym zacząć od wykładu. Porozmawiamy o wykładni, która wykłada Pismo, a następnie o logicznych wnioskach, teologicznych wnioskach, które zostały wyciągnięte z wykładni Pisma Świętego. Pierwszym z nich jest Midrasz. Midrasz powstał około 200 r. n.e. Jest wykładnią Pisma Świętego, innymi słowy, jest niemal komentarzem do Pisma

Świętego, wyklada Pismo; otrzymujesz tekst biblijny, a następnie jest on wykładany w Midraszu około 200 r. n.e. Istnieją dwa rodzaje sposobów, w jakie Midrasz wyklada; jeden nazywa się *halachą*, *halacha* jest bardziej zorientowana prawnie, więc jest bardziej jak to, co zrobiliby prawnicy, jakby tekst mówił to i to są logiczne implikacje tego. Twój osioł wpadnie do dziury, czy możesz go wyciągnąć w szabat? I to jest *halacha*, część prawna tam.

Hagada składa się głównie z opowieści. *Hagada* to opowieści, które opowiadają rabini, więc będą one bardziej dydaktyczne, bardziej w formie opowieści, podczas gdy *halacha* będzie bardziej legalna, jak u skrybów. Szczegółowi ludzie będą pracować na podstawie *halachy*, a rabini opowiadający historie będą *hagadą*. Tak więc te dwa rodzaje literatury można znaleźć w Midraszu.

E. Targumy [11:28-13:25]

Teraz po Midraszu, innym aspektem pracy nad tekstem ścisłym wśród Żydów są Targumy. Targumy są w rzeczywistości aramejskimi tłumaczeniami hebrajskiego. Więc zasadniczo był hebrajski, większość Starego Testamentu została napisana po hebrajsku, ale Żydzi w czasach Jezusa mówili po aramejsku. Nawet Jezus mówił po aramejsku wiele razy. „, Talitha kum ”, mówił i inne powiedzenia, które wskazywałyby, że Jezus i ludzie w tamtym czasie znali aramejski. Jezus prawdopodobnie znał również grecki i prawdopodobnie znał również hebrajski. Był prawdopodobnie co najmniej dwujęzyczny, prawdopodobnie trój- lub czterojęzyczny. Zawsze, gdy masz kultury, w których dzieje się wiele rzeczy, ludzie uczą się wielu języków jednocześnie. Ale Jezus, jego ojczystym językiem był prawdopodobnie aramejski, a także prawdopodobnie dobrze znał grekę, po prostu dlatego, że pochodził z Galilei, Galilei pogan. Większość z nich mówiła po grecku. Więc zasadniczo hebrajski Stary Testament został przetłumaczony na aramejski, ponieważ aramejski był językiem ludzi. Nauczyli się aramejskiego, gdy udali się do Babilonu w 586 r. p.n.e. z Nabuchodonozorem, Danielem, Szadrachem, Mészakiem, Abed-Nego i Ezechielem. W czasie, gdy byli w Babilonie, nauczyli się aramejskiego. Więc zasadniczo tekst Pisma Świętego został przetłumaczony na aramejski. Są one

nazywane Targumami . Mamy Targum Onkelos i różne inne Targumy. Targumy te czytano by jako Stary Testament napisany po aramejsku. Mamy więc Midrasz, który jest zasadniczo komentarzem do Pisma Świętego, aspektów prawnych, aspektów fabularnych i mamy Targumy. Targumy to aramejskie tłumaczenia Pisma Świętego, podobne do Septuaginty, która była greckim tłumaczeniem Starego Testamentu.

F. Miszna, Tosefta i Talmud [13:26-16:11]

Inne tradycje żydowskie, jest sekcja logiczna. Sekcja logiczna skupia się na dokumencie, który jest mniej więcej tak gruby, zwanym Miszną. Miszna jest zasadniczo ustną tradycją na Synaju, która była przekazywana i odzwierciedla wierzenia około lub przed 200 r. n.e. Tak więc jest to po upadku Świątyni, w 70 r. n.e. Miszna zaczyna się i słyszymy historie, kłótnie między rabinami i rzeczy z Miszny.

Reprezentuje przekazywaną ustnie tradycję. Niektóre z tych legend mogą sięgać czasów sprzed 70 r. n.e. Bardzo trudno jest określić czas Jezusa. Tak więc Miszna jest ważną częścią ustnej tradycji od czasów Jezusa lub od czasu upadku Świątyni w 70 r. n.e. do około 200 r. n.e., kiedy została spisana.

Tosefta jest zasadniczo trochę po Misznie; Tosefta zawiera komentarze do Miszny. Więc masz Misznę, oryginalny dokument, 200 n.e. opisujący tradycje sięgające czasów upadku Świątyni, a Tosefta przedstawia komentarze do Miszny.

A oto ten największy: Talmud. Istnieją dwa rodzaje Talmudu: Talmud Babiloński pochodzący z około 400 r. n.e. i Talmud Jerozolimski pochodzący z około 600 r. n.e. Są one mniej istotne dla studiów Nowego Testamentu, ale jeśli studiujesz cokolwiek o judaizmie, powinieneś wiedzieć o Talmudzie. Talmud na półce jest mniej więcej takiej wielkości. Każdy tom w nim ma około kilku tysięcy stron; jest ogromny. Talmud jest więc w dużej mierze rozwinięciem Miszny; więc Talmud bierze tradycje ustne i rozwija je. Jeden został sporządzony w Babilonie, drugi w Jerozolimie, znajduje się w tych miejscach i jest z nimi utożsamiany. Oba są ogromne. Talmud Babiloński pochodzi z 400 r. n.e., a Talmud Jerozolimski z 600 r. n.e. jest rozwinięciem Miszny. Więc Miszna jest prawdopodobnie najbardziej odpowiednia dla nas jako chrześcijan, którzy próbują wejść

w pierwszy wiek i to, co działo się tam po upadku Świątyni, wtedy kościół się rozwijał. To literatura, która stanowi tło dla zrozumienia dużej części judaizmu.

G. Apokryfy i kanon [16:11-18:28]

Istnieją źródła pozabiblijne. O niektórych z tych źródeł pozabiblijnych mówiliśmy na tych zajęciach. Właściwie musieliście przeczytać 1 Księgę Machabejską. Księga Machabejska powstała około 165 r. p.n.e., więc tak naprawdę jest to okres przed czasami Chrystusa. Macie Mądrość Ben-Syracha, która przypomina ludziom Księgę Przysłów. Jest też Mądrość Salomona. Nie są one akceptowane przez Żydów; Żydzi, chociaż spisali te księgi i je czytali, nie akceptują Apokryfów jako Słowa Bożego. Właściwie akceptujemy nasz kanon Starego Testamentu od Żydów; Żydzi nie akceptują Apokryfów, my też nie. Więc to jest zasadniczo to, skąd pochodzi nasz kanon Starego Testamentu, od narodu żydowskiego. Zasadniczo mają Prawo, Proroków i Pisma. Prawem byłby Pięcioksiąg. Prorocy zaczynali od Jozuego i przechodzili przez Samuela i Królewskie jako część wcześniejszych proroków, a późniejszymi prorokami byłiby nasz Izajasz, Jeremiasz, Ezechiel i dwunastu, którzy byłiby w jednej księdze – dwunastu mniejszych proroków. Pisma to Psalmi, Przysłowia, Kohelet, Hiob, tego typu księgi. Masz więc Prawo, Proroków (dawnych proroków, późniejszych proroków), a następnie Pisma. To były trzy sekcje żydowskiego kanonu. Nie zaakceptowali Apokryfów. Chociaż dotyczyły ich historii, nie zaakceptowali ich jako Słowa Bożego. Są to interesujące i dobre księgi. Właściwie w XVI wieku, na soborze trydenckim, po raz pierwszy Apokryfy zostały faktycznie zatwierdzone przez sobór kościelny. Wcześniej nie zostały zatwierdzone przez kościół. Sobór trydencki był pierwszym razem. Więc jest wielka debata. Katolicy akceptują Apokryfy, my jako protestanci ich nie akceptujemy. To interesująca lektura, ale nie jest akceptowana jako Słowo Boże. Nawet 1 Księga Machabejska mówi, że nie ma żadnych proroków, a bez proroków nie można mieć Pisma Świętego. Ale Żydzi w dużej mierze dają nam kanon Starego Testamentu i nie akceptują Apokryfów jako kanonicznych.

H. Pseudepigrafy : Ewangelie..., Dzieje Apostolskie..., Apokalipsy.... [18:28-22:45]

Oto kilka interesujących ksiąg. Nazywa się je Pseudepigrapha. Pseudepigrapha jest fascynująca. Dzieli się na trzy różne sekcje. Po pierwsze, to Pseudepigrapha, więc jest to „pseudo”, „pseudo” oznacza fałszywe. „Epigrapha ” oznacza „pisma”. Więc „Pseudepigrapha ” to fałszywe pisma. Nikt nie akceptuje ich jako kanonicznych. Wczesne księgi liturgiczne były wtedy dostępne i dzielimy je na trzy kategorie. Jest „Ewangelia...”. Około cztery lub pięć lat temu, w okresie Wielkanocy, ujawnili nam Ewangelię Judasza. Po prostu, jak zawsze w przypadku wojen kulturowych, które mamy w Ameryce, tuż przed Wielkanocą, kiedy świętujemy zmartwychwstanie Chrystusa, wyjdą z tą Ewangelią Judasza, która ma rzucić wyzwanie chrześcijaństwu. Myślałem, że to będzie duże wyzwanie, ale prawda jest taka, że kiedy wziąłem książkę do ręki i przeczytałem tylko pierwszą stronę lub coś koło tego, to jest to ewidentnie dokument gnostycki. Gnostycy byli w drugim wieku od 100 do 200 r. n.e. i wcale nie w pierwszym wieku. Więc to jest ewidentnie coś, co zostało napisane dużo później; co najmniej sto lat po czasach Chrystusa i miało bardzo małe znaczenie. Ale Ewangelia Judasza jest duża, Ewangelia Piotra, Ewangelia Tomasza, Ewangelia Filipa, możesz zobaczyć, jak mówią te „ewangelie...” i potem wymieniają apostoła. Więc możesz zobaczyć związek we wczesnym kościele między tymi świętymi pismami. Były to fałszywe pisma i próbowali zyskać status, dodając imię apostoła. Więc masz Ewangelię Tomasza, która jest dość interesującą lekturą. Możesz przeczytać o Jezusie, kiedy miał dwanaście lat i rzeczach, które robił ze swoimi przyjaciółmi i zamieniał ich w różne rzeczy. Znajdziesz to w niektórych ewangeliach tutaj; Ewangelia Piotra, Ewangelia Tomasza, Filipa.

Inną kategorią książek są „Apokalipsy...”. Apokalipsa Jana, to jest Księga Objawienia, która znajduje się w naszej Biblii. Ale w tym okresie istniały księgi apokaliptyczne. Apokalipsy opowiadają o końcu świata, o tym, jak wszystko się skończy, gdy świat eksploduje. Nawet w naszej kulturze mamy film zatytułowany „Apocalypse Now” i jak asteroida nadchodzi, aby uderzyć w świat i zniszczyć świat, przedstawiając koniec świata. Apokalipsa ma taką naturę; więc masz Apokalipsę Piotra, Apokalipsę Pawła i Apokalipsę Tomasza. Więc masz te różne apokalipsy, więc Apokalipsa Jana nie

jest jedyną. To był gatunek literatury z tego okresu. Jan używa tego typu literatury, aby wyrazić Księgę Objawienia. Ale są tu też inni, znowu nikt nie akceptuje ich jako Słowa Bożego, ale są interesujące. Mamy dokumenty, właściwie mam w swoim biurze dwie książki o grubości około półtora cala każda, które zawierają wszystkie te dokumenty Nowego Testamentu, które pochodzą z tego okresu, ale nie są uważane za część Pisma Świętego.

Więc masz „Ewangelie Judasza, Tomasza” i „Apokalipsy Piotra, Pawła i Tomasza”, a potem masz „Dzieje Apostolskie”, a w naszym przypadku, w Nowym Testamencie, mamy Dzieje Apostolskie, księgę Dziejów Apostolskich, napisaną przez Łukasza, napisaną o wczesnym kościele i trzech podróżach misyjnych Pawła, niewoli, a następnie udaniu się do Rzymu. Tutaj mamy Dzieje Piotra, Dzieje Andrzeja, Dzieje Pawła, Dzieje Jana i Dzieje Tomasza. Wygląda więc na to, że Tomasz pasuje do wszystkich tych gatunków; ale Dzieje Tomasza, Dzieje Jana opowiadają ci niektóre z tych historii tła. To fascynujące książki, mamy je, zostały przetłumaczone na język angielski. Szczerze mówiąc, nie są one zbyt pomocne w studiach Nowego Testamentu, po prostu dają ci przedsmak kultury i tego, jakie rodzaje idei były wówczas dyskutowane. Zazwyczaj większość z nich jest po czasach Chrystusa, niektóre z nich są sto, dwieście lat później. Więc niektóre z nich są istotne, niektóre nie są aż tak istotne.

I. Rabiniczne sposoby myślenia: Mat. 23:24-25 [22:45-28:06]

C. Faryzeusze i saduceusze

[krótkie filmy: łącz IL; 22:45-35:43]

Oto kilka przykładów rabinicznych sposobów myślenia o rzeczach. W Ewangelii Mateusza, rozdział 23, wersety 25 i 26, pozwólcie, że to przeczytam; jest tam napisane: „Biada wam, uczeni w Piśmie i faryzeusze, obłudnicy!” (a pamiętacie, że Ewangelia Mateusza 23 to wielkie potępienie faryzeuszy przez Jezusa), „Biada wam, uczeni w Piśmie i faryzeusze, obłudnicy, bo oczyszczacie zewnętrzną stronę kubka i misy, ale wewnątrz pełne jest chciwości i pożądliwości. Najpierw oczyśćcie wewnątrz kubka i misy, aby zewnętrzna strona stała się czysta”. I tak oto mamy ten argument między wewnątrz

kubka a zewnętrzną stroną kubka. A Jezus mówi, że poświęcasz tyle czasu na czyszczenie zewnętrznej strony kubka, ale wewnątrz jest pełne fusów po kawie lub czegokolwiek innego. Jest tam mnóstwo złych rzeczy. Jezus mówi, że musisz oczyścić wewnątrz kubka, wewnątrz kubka musi być czystsze niż zewnętrzna strona. I tak to jest wewnętrzna / zewnętrzna sprawa, debata o kielichu. To całkiem interesujące, że masz niektórych wczesnych rabinów kłócących się o tę samą rzecz. Więc Szammaj zasadniczo argumentuje, że zewnętrzna część jest czysta, nawet gdy wewnętrzna część jest nieczysta; zewnętrzna część kielicha może być uważana za czystą, więc nie kalasz się, gdy jej dotykasz, ponieważ zewnętrzna część kielicha jest czysta. Jeśli wewnątrz jest nieczyste, nie ma to znaczenia, o ile zewnętrzna część jest czysta. Takie było stanowisko Szammaja; Szammaj był jednym z wielkich rabinów. Zasadniczo jest czterech wielkich rabinów wczesnego okresu – Hillel jest jednym, Szammaj jest drugim, Gamaliel – czy ktoś pamięta Gamaliela? Paweł uczył się u Gamaliela. Właściwie w Dziejach Apostolskich Gamaliel mówi prawie w imieniu chrześcijan, mówiąc, że to może pochodzić od Boga i musimy to sprawdzić; a potem rabin Akiba. I tak czterech wielkich rabinów, Szammaj, Hillel, Gamaliel i Akiba. Szammaj powiedział, że zewnętrzna strona kielicha jest ważna, jeśli jest czysta, wewnątrz nie robi aż tak dużej różnicy. Hillel z drugiej strony zajął przeciwne stanowisko i powiedział, nie, wewnątrz kielicha ma znaczenie; wewnątrz kielicha jest tym, co ma znaczenie, a zewnętrzna strona jest zawsze nieczysta, liczy się wewnątrz kielicha. Okazuje się więc, że to, co Jezus powiedział o tym, że wewnątrz kielicha jest ważne i wymaga czyszczenia, jest bardzo podobne do tego, co powiedział Hillel. Więc widzisz to połączenie między Jezusem a Hillelem, to po prostu interesujące, połączenia między nimi.

Pozwólcie, że wstawię tutaj Modlitwę Pańską; wiele fragmentów Modlitwy Pańskiej oraz frazeologia, „Ojcze nasz, który jesteś w niebie” i tego typu rzeczy, wiele z tej frazeologii można odnaleźć u rabinów.

Przejdźmy do Ewangelii Mateusza 7, werset 4: „Obłudniku! Najpierw wyrzuć belkę ze swojego oka, a wtedy przejrzysz, aby wyjąć drzazgę z oka swego brata”. Jezus mówi: „Nie wydymaj drzazgi z oka swego brata, gdy masz belkę w swoim”. Bardzo

interesujące jest to, że rabin Tarfon mówi: „Zastanawiam się, czy ktokolwiek w tym pokoleniu wie, jak przyjąć napomnienie, jeśli ktoś mu powie: „wyjmij drzazgę ze swego oka”, odpowiada: „wyjmij belkę ze swego oka”. I tak rabin Tarfon mówi coś, nie dokładnie to samo, co mówi Jezus, ale jest to interesująca równoległa frazeologia. Różnica między drzazgą w oku a belką w oku jest równoległa do tego, co powiedział Jezus.

Inna rzecz, Jezus nauczał w przypowieściach. Odkryjesz, że przypowieści nie pojawiały się zbyt często w Pseudepigrafach ani w Zwojach znad Morza Martwego. Ale u rabinów przypowieści były bardzo liczne. W Midraszu masz te przypowieści; Jezus naucza w przypowieściach, przypowieść o ziarnach, niektóre padły na pobocze drogi, niektóre padły na dobrą ziemię, niektóre padły na ciernie. Jest przypowieść o ziarnach i chwastach, pan zasadził dobre plony, jakiś wróg przyszedł i zasadził złe i powiedział, żeby pozwolił rosnąć aż do żniwa. Więc masz Jezusa i przypowieści; przypowieść o dobrym Samarytaninie itd. Rabini również nauczali w przypowieściach. Zasadniczo, to co próbuję tutaj powiedzieć, to to, że Jezus jest Żydem. Naucza i tak naprawdę, kiedy ludzie przychodzą do Jezusa, często nazywają Go „Rabbi”. Jezus jest Żydem, naucza w przypowieściach, używa obrazów, frazeologii żydowskiego ludu swoich czasów. Więc Jezus jest Żydem i po prostu próbuję nawiązać te połączenia z niektórymi rodzajami literatury i stylami prezentacji jego sposobu, w jaki to wykorzystuje.

J. Sekty żydowskie: Faryzeusze [28:06-30:14]

Teraz kontynuując nasze żydowskie sekty stosujące to do Nowego Testamentu, z faryzeuszami, masz Pawła lub Saula. Kto był pierwszym królem Izraela? – Pierwszym królem Izraela był Saul, król Saul pochodził, zgadnij z jakiego plemienia? Pochodził również z plemienia Beniamina. Więc Saul, który zwraca się do Pawła, pochodził również z plemienia Beniamina, prawdopodobnie nazwanego na cześć króla Saula. Następnie otrzymuje nowe imię, Paweł. Paweł uczył się u Gamaliela; Gamaliel był wówczas bardzo znanym rabinem żydowskim. Nawet do dziś Żydzi będą wiedzieć, kim jest Gamaliel, jeśli chodzi o Hillela, Szammaja, Akibę i Gamaliela. Nikodem przychodzi

do Jezusa w nocy, Jana rozdział 3 i zwraca się do Jezusa, a Jezus go naucza. Nikodem jest również faryzeuszem. A Paweł powiedział w Liście do Filipian 3:6, że był faryzeuszem faryzeuszy, więc Paweł podaje trochę swojego pochodzenia w judaizmie i mówi, że wyróżniał się w judaizmie bardziej niż ktokolwiek inny. Paweł był bardzo intensywny, oczywiście. Więc faryzeusze, to jest dobry punkt, który należy znać, gdy czyta się w Nowym Testamencie: „biada wam, uczeni w Piśmie, faryzeusze, obłudnicy!”. Kiedykolwiek mówisz, że ktoś jest faryzeuszem, to jest to zazwyczaj krytyka, która oznacza, że ktoś jest legalistą i krótkowzroczny w sposobie myślenia o religii. Są faryzeuszami. Nasze głowy są źle nastawione, gdy słyszymy słowo „faryzeusz”. W tamtych czasach faryzeusze byli szanowani. Faryzeusze byli szanowani jako przywódcy religijni. Więc musisz dokonać tej zmiany. Faryzeusze zazwyczaj nie byli bogaci, zazwyczaj byli biednymi wędrownymi nauczycielami i kaznodziejami.

K. Saduceusze [30:14-32:28]

W przeciwieństwie do tego, saduceusze nie byli szanowani, a ci ludzie byli bogaci. Istnieje duży kontrast między faryzeuszami, którzy byli biedni, ale bardziej religijni i dlatego bardziej szanowani przez zwykłych ludzi. Zwykli ludzie szanowali faryzeuszy, podczas gdy saduceusze byli bogaci. Chcemy tylko porównać ich poglądy i życie, o których mówiliśmy wcześniej. Faryzeusze, gdy hellenizm nadszedł od Aleksandra i jego czterech generałów w czasach Machabeuszy, gdy nadeszła kultura grecka, faryzeusze trzymali się swoich tradycji i trzymali się ich mocniej; ludzie szanowali ich, ponieważ byli Żydami do szpiku kości i trzymali się swojej żydowskości. Oddzielili się od hellenistycznej kultury greckiej i świeckości, która tam miała miejsce. W przeciwieństwie do tego, saduceusze witali Greków z otwartymi ramionami. Saduceusze asymilowali się. Saduceusze byli o wiele bardziej za asymilacją, podczas gdy faryzeusze powstrzymywali się i podwajali swoją tradycję. Dzieje się tak, że zasadniczo saduceusze pochodzą z wyższych sfer i zasymilowali się z grecką kulturą, dzięki czemu awansowali ekonomicznie i komercyjnie. Ponadto saduceusze przejęli urząd arcykapłana. Więc kiedy zagłębimy się w Nowy Testament, zobaczymy Kajfasza jako arcykapłana;

ten Kajfasz będzie saduceuszem, a Rada Żydowska, wielu z nich będzie saduceuszami, wyższą warstwą, elitą, ludźmi z wyższych sfer. Jednak są niepopularni wśród mas, ponieważ mają bogactwo i władzę i zasymilowali się z kulturą hellenistyczną. Wielu ludzi poniżej, którzy są nadal religijni i nadal czczą judaizm, nie doceniło saduceuszy.

L. Poglądy saduceuszy: Brak tradycji, zmartwychwstania i aniołów [32:28- 35:43]

Były trzy rzeczy, w które saduceusze nie wierzyli. Pierwszą z nich jest tradycja ustna. Saduceusze nie akceptowali tradycji ustnej. Tradycja ustna była bardzo ważna dla faryzeuszy; a rzeczy takie jak Miszna były bardzo ważne dla faryzeuszy. Miszna, oczywiście, nie została napisana przez kolejne kilkaset lat. Idea przekazywania tradycji ustnej była centrum teologicznym faryzeuszy; podczas gdy saduceusze odrzucali tradycję ustną.

Saduceusze również nie wierzyli w fizyczne zmartwychwstanie. W pewnym sensie przyjęli bardziej grecki sposób myślenia. W greckim myśleniu jest więcej dualizmu, gdzie zasadniczo masz duchowe i fizyczne, a w greckiej kulturze fizyczne jest umniejszane, a duchowe stawiane wyżej. Zasadniczo masz ten dualizm między fizycznym i duchowym. Dla Greków duchowe jest chwalone, a fizyczne jest poniżane lub poniżane. Więc nie chcesz mieć ciała zmartwychwstałego, ponieważ ciało jest złe, ponieważ ciało jest fizyczne. Chcesz, aby było duchowe. Trochę jak Platon i jaskinia, jeśli pamiętasz, wiesz, gdzie są te uniwersalne formy. Więc Saduceusze nie trzymali się zmartwychwstania.

Nie wierzyli w anioły, nie wierzyli, że istnieją istoty duchowe. Nie wierzyli, że istnieją również anioły, więc nie ma zmartwychwstania ani aniołów. Ironią jest to, że jeśli wejdiesz w to z Jezusem, w Ewangelii Mateusza 22, Ewangelii Mateusza 23, saduceusze, którzy mówią, że nie ma zmartwychwstania, przychodzą do Jezusa i mówią, co teraz robisz z tym problemem? Problem polega na tym, że kobieta ma męża, nie ma dzieci, a mąż umiera. Cóż, co jest wymagane w starożytnym małżeństwie lewiratu z Księgi Rut i innych miejscach w tekstach prawnych Starego Testamentu, brat musi poślubić kobietę, więc brat ją poślubia, a on również umiera. Ma innego brata, w końcu

wszyscy siedmiu braci poślubia tę kobietę, a potem ona również umiera; „W zmartwychwstaniu więc czyją będzie żoną?” Saduceusze stawiają Jezusowi tę zagadkę, aby w zasadzie zmusić go do powiedzenia: „Jezu, nie ma zmartwychwstania; to dowodzi, że nie może być zmartwychwstania”. Jezus następnie, genialnie, można dostrzec tu ironię, odpowiada saduceuszom: „nie znacie pism ani mocy Bożej”. A Jezus mówi: „w zmartwychwstaniu będą jak aniołowie”. Czy teraz rozumiesz ironię? Saduceusze również nie wierzą w aniołów; a Jezus następnie obala ich, mówiąc, że „w zmartwychwstaniu będą jak aniołowie, którzy nie są ani żonaci, ani za mąż wychodzą”. Więc kiedy idziesz do innego świata, nie ma tam małżeństwa. Będziesz jak aniołowie. Więc używa ich wady w jednym obszarze, aby obalić ich w innym, i możesz to zobaczyć. Więc wychodzi z problemu z saduceuszami. Więc to są saduceusze. Pamiętasz wielki konflikt z Janem Hirkanem, gdy ukrzyżował faryzeuszy? Między nimi panowało duże napięcie.

M. Esseńczycy [35:43- 36:56]

D. Esseńczycy, Zeloci, Samarytanie

[krótkie filmy: połącz MP; 35:43-46:51]

Teraz następną grupą, której chcemy się krótko przyjrzeć, są Esseńczycy. Esseńczycy, albo, byłem właśnie w Nowym Jorku na wystawie o Zwojach znad Morza Martwego, gdzie nazywano ich [Yahad], „jeden”, „grupa”, coś w tym stylu, „społeczność”. Społeczność byłaby sposobem na określenie tego. Esseńczycy byli grupą, zasadniczo – faryzeusze, gdy przybyli helleniści, trzymali się swoich tradycji, saduceusze powiedzieli: „zasymilujemy się z wami, Grekami”, Esseńczycy powiedzieli: „faryzeusze są nawet zbyt „liberalni” dla nich”. Faryzeusze zaakceptowali władców hasmonejskich w najwyższym kapłaństwie, a społeczność Esseńczyków powiedziała: „nie, nie, najwyższym kapłaństwem muszą zarządzać kapłani Sadoka, kapłani Sadoka, którzy sięgają czasów Dawida”. Więc społeczność Esseńczyków zasadniczo wycofała się z Jerozolimy i stwierdziła, że całe nabożeństwo w Jerozolimie było zepsute, zarówno faryzeusze, jak i saduceusze, i nie możemy zaakceptować żadnego z nich. Wyszli i udali

się nad Morze Martwe na pustynię, gdzie mieli społeczność. Miejsce to nazywało się Qumran, gdzie znaleziono DSS, Zwoje znad Morza Martwego.

N. Zwoje znad Morza Martwego [36:56-39:41]

Zwoje znad Morza Martwego zostały znalezione około 1948 roku przez chłopca beduińskiego, który bawił się w jaskiniach w rejonie Morza Martwego; wrzucił kamień do jaskini i usłyszał brzęk zamiast trasku, powiedział, „coś tam jest”, więc poszedł tam i wyciągnął to, co okazało się Zwojami znad Morza Martwego. Więc masz tam jaskinie i jeśli kiedykolwiek zobaczysz Zwoje znad Morza Martwego, opisują je jako 1Q, 2Q, 3Q, 4Q; „4Q” oznaczałoby „jaskinia 4 w Qumran” – więc tak to robią. Mówią ci, w której jaskini się znajdują, jaskinia 6 lub jaskinia 11 Q – czyli Qumran, a potem Habakuk lub Psalmy lub coś w tym stylu. Więc Eśeńczycy stworzyli Zwoje znad Morza Martwego.

To, co zrobili tam na dole, to była zmiana. Nie chcieli kapłaństwa Hasmoneuszy, kapłaństwo Hasmoneuszy wróciło do Machabeuszy. Nie zaakceptowali tego, chcieli kapłaństwa Sadoka. I tak w zasadzie ta Świątynia była podzielona w swoich wierzeniach, wzięli „Torę” zamiast „Świątyni”. Wyszli ze Świątyni, poszli tam i przepisali pisma; przepisali Torę.

Więc te Pisma zostały umieszczone w dzbanach, te dzbany zostały umieszczone w jaskiniach i w 1948 roku pewien beduiński chłopiec znalazł Zwoje znad Morza Martwego. To prawdopodobnie jedno z największych znalezisk w XX wieku. To przeskoczyło naszą wiedzę o języku hebrajskim o około tysiąc lat. Nasza wiedza o języku hebrajskim, nasze najlepsze rękopisy pochodziły z okresu około 800 do 1000 r. n.e., a następnie zasadniczo ze Zwojami znad Morza Martwego cofnęliśmy się do okresu sprzed 100 r. n.e.; prawie tysiącletni skok. To pokazuje, jak dobrze rękopisy zostały zachowane w ciągu tego tysiąca lat. Byli skrybami. Niektórzy mówią, że społeczność eśeńska była monastyczna. Przeprowadzili kilka wykopalisk na cmentarzu, cmentarz powie ci, kto naprawdę tam mieszkał. Okazuje się, że były tam jakieś kobiety, nie wiem zbyt wiele o szczegółach, ale jest o to wielka kłótnia. Mieli być mnichami, ale potem znaleźli te kobiety w grobach, więc coś musiało się dziać z tymi skrybami tam na dole ze Zwojami

znad Morza Martwego. Jesteśmy wdzięczni tym ludziom. Mieli wiele chrztów i miejsc do mycia, i dużo dbali o czystość. Tak więc to są Esseńczycy i byli tak surowi, że odrzucili nawet faryzeuszy. Jesteśmy im bardzo wdzięczni, ponieważ zachowali tak wiele z Pisma.

O. Zeloci [39:41- 40:36]

Teraz inną grupą byłoby Zeloci. Wspomnieliśmy wcześniej, że prawdopodobnie Paweł był uważany za Zelotę; faryzeusza z tendencjami Zelotów, jak powiedziała by dr Dave Matthewson . Zeloci chcieli, aby Królestwo Boże nadeszło jako coś polityczno-militarnego. Więc kiedy Rzym nadszedł i dominował w czasach Jezusa, Zeloci chcieli obalić rząd rzymski. Chcieli wypędzić Rzym z Izraela, aby Izrael mógł rządzić, a królestwo mogło nadejść. Chcieli, aby stało się to militarnie i bardzo fizycznie. Więc tych ludzi nazywano Zelotami. W pewnym sensie byli jak grupa terrorystyczna z I wieku , ponieważ kiedy uderzysz Rzymianina i zabijesz Rzymianina, to jest dobrze. Mieli skłonności do przemocy. Więc to była sprawa polityczna i militarna Zelotów, jeśli chodzi o ich dominującą opozycję wobec Rzymu.

P. Samarytanie [40:36-46:51]

Samarytanie to ciekawa grupa. Skąd się wzięli Samarytanie? Jak Samarytanie łączą się z Nowym Testamentem? Dwa z najsłynniejszych fragmentów, które każdy zna, to przypowieść o miłosiernym Samarytaninie. Facet zostaje pobity, schodząc z Jerozolimy. Lewita przechodzi obok po drugiej stronie, druga osoba przechodzi obok. Na koniec jest miłosierny Samarytanin, który ma współczucie i opiekuje się facetem; miłosierny Samarytanin. Ponownie, to byłoby prawdziwe starcie, ponieważ Żydzi nienawidzili Samarytan, a Samarytanie nienawidzili Żydów. Skąd się wzięli Samarytanie? Cóż, po pierwsze, w 721 lub 2 r. p.n.e. Asyryjczycy przybyli i pokonali Samarię na północy. Tak więc zasadniczo północne królestwo pod rządami Saula, Dawida i Salomona, pamiętasz, że pod ich rządami królestwo było zjednoczone. Po Salomonie, po jego bałwochwalstwie i jego żonach, królestwo podzieliło się na północ i

południe, Jeroboam i Roboam ; bracia ' boam ' i królestwo podzieliły się około 931 r. p.n.e. Wtedy Królestwo Północne przez kilkaset lat goniło za złotymi cielcami. Następnie Królestwo Północne istniało od 931 r. do 722 r. p.n.e. Myślę, że to kilkaset lat. Asyryjczycy przybyli około 721 r. p.n.e. i zajęli Samarię. Zabrali całą inteligencję, wszystkich bogatych ludzi; wszyscy ludzie o statusie zostali zabrani przez Asyryjczyków, a cała ziemia została pozostawiona. Królestwo Północne zostało zabrane i rozproszone po całym świecie. Nawiasem mówiąc, diaspora to Żydzi rozproszeni po całym świecie po 722 r. p.n.e. Żydzi są rozproszeni do dziś od 721 r. p.n.e. do chwili obecnej. Chociaż wielu z nich wróciło teraz do Izraela, w rzeczywistości w Nowym Jorku jest więcej Żydów niż w kraju Izraela. Tak więc Żydzi zostali rozproszeni po całym świecie przez Asyryjczyków, którzy byli niesamowicie okrutni, a biedni ludzie zostali pozostawieni w kraju. Asyryjczycy wywieźli wszystkich ludzi z wyższych sfer z Północnego Królestwa, a także sprowadzili ludzi z innych obszarów, wymieszali ich i kazali im zawierać małżeństwa z biednymi Żydami. Więc ci biedni Żydzi musieli zawierać małżeństwa z poganami, więc Samarytanie byli uważani za półkrwi z powodu tych małżeństw. Asyryjczycy sprowadzili te inne grupy i doszło do małżeństw między tymi grupami pogan a Północnym Królestwem. Byli uważani za półkrwi. Samarytanie zbudowali świątynię na szczycie Góry Gerizim; Góra Gerizim była miejscem błogosławieństw i przekleństw od czasów Jozuego. Sychem znajduje się w dolinie, a Góra Ebal na północy i Góra Gerizim na południu, obie są dużymi pięknymi górami. Samarytanie zbudowali świątynię na szczycie Góry Gerizim, podczas gdy Świątynia Żydowska znajduje się w Jerozolimie. Więc teraz masz ten konflikt między świątynią samarytańską na Górze Gerizim a świątynią jerozolimską na Górze Syjon. Istnieje konflikt między religiami, nie tylko między półkrwi i pełnokrwistymi Żydami, ale także konflikt świątyń. Około 110 r. p.n.e. Jan Hirkan podpala i pali świątynię Samarytan. Więc Samarytanie, ich świątynia została spalona przez Żydów. Więc Samarytanie mają prawdziwe problemy z Żydami i ich dominacją, która nadchodzi i niszczy ich świątynię. Byłem na Górze Gerizim; obecnie na szczycie Góry Gerizim mieszka około 400 Samarytan . Nie akceptują całego Starego Testamentu, akceptują tylko Pięcioksiąg. W

rezultacie, nawiasem mówiąc, jeśli pojedziesz tam w okolicach Wielkanocy, jest to teraz bardzo niebezpieczne miejsce ze względu na rzeczy, które dzieją się w Izraelu.

Samarytanie świętują Paschę. Oni faktycznie zabijają baranka, baranka paschalnego, i możesz wejść i zobaczyć miejsce, to znaczy, nie wiem, tak duże jak ten pokój i mają te rzeczy, które rozprzestrzeniają baranka i podcinają gardło barankowi i biorą krew baranka i odprawiają nabożeństwo paschalne, tak jak nabożeństwo paschalne w Księdze Wyjścia, rozdział 12. Więc Samarytanie robią to do dziś. Problem polega na tym, że jest ich ponad 400 i żenią się między sobą, żenią się między sobą i żenią się między sobą, a co się dzieje, gdy się żenisz, żenisz się między sobą... i twój kuzyn i twój kuzyn drugiego stopnia. Część z tych rzeczy pochłonęła wiele. Kiedy tam weszliśmy, arcykapłan Samarytan wyszedł, aby nas powitać. Arcykapłan wyszedł w swoich królewskich szatach i z całą swoją godnością, za nim podążył jego lud i wyszedł, aby nas powitać i powitać nas na Górze Gerizim. Następnie wspięliśmy się na szczyt świątyni. Weszliśmy do świątyni. Jest platforma, na której świątynia była do czasu, gdy nas stamtąd wyrzucili. Są piękne zdjęcia ze szczytu Góry Gerizim, patrząc w dół na Sychem i Ebal. Samarytanie są na Górze Gerizim do dziś; jest ich tam prawie 400. Samarytański Pięcioksiąg jest do dziś dość sławny.

Więc Jezus opowie Przypowieść o miłosiernym Samarytaninie, Jezus porozmawia również z Samarytanką przy studni w rozdziale 4 Ewangelii Jana. Porozmawia z kobietą przy studni, a ta kobieta wróci do Sychem i porozmawia ze swoim ludem, Samarytanami. Więc Jezus przeszedł przez Samarię i rozmawiał z nimi. Ale będzie to napięcie między Żydami a Samarytanami. Żydzi postrzegają Samarytan jako mieszańców i jako naprawdę odrażających, najniższych z najniższych. Samarytanie nienawidzą Żydów, ponieważ Żydzi zdominowali ich i zniszczyli ich świątynię. Więc „opowieść o dwóch świątyniach”. Jan Hyrkan, jak powiedzieliśmy, zniszczył świątynię Samarytan około 110 r. p.n.e.

P. Diaspora i synagogi [46:51-48:57]

E. Synagogi i Sanhedryn

[krótkie filmy: łączenie QT; 46:51-59:33]

To słowo, którego używałem wcześniej, nazywa się „diaspora”. Diaspora to Żydzi rozproszeni po całym świecie i są rozproszeni do dziś. Ale ta diaspora, to rozproszenie Żydów, doprowadziło do pewnych rzeczy, które są naprawdę ważne w kontekście studiów Nowego Testamentu. To, co się dzieje, to to, że we wczesnym judaizmie i czasach Jezusa masz świątynię i wszystko zasadniczo koncentruje się wokół świątyni. Masz arcykapłaństwo, kapłanów i uczonych w Piśmie, a Świątynia jest w centrum uwagi. Ale po 70 r. n.e. Rzymianie całkowicie niszczą Świątynię i całkowicie ją zburzą, całkowicie ją zburzą. Kamień po kamieniu jest zburzona; Świątynia jest całkowicie zniszczona 70 r. n.e. Potem dzieje się to, że diaspora, Żydzi byli rozproszeni po całym świecie, od 721 r. p.n.e., kiedy Asyryjczycy ich rozproszyli, a potem, kiedy przybyli Babilończycy i zabrali Daniela, Szadraka, Mészaka i Abed-Nega, Ezechiela i innych. Żydzi zbudowali te synagogi. A synagogi, w których byli rozproszeni, gdyby mieli dziesięciu mężczyzn, mogliby utworzyć te synagogi. Struktura synagogi jest na swoim miejscu do dziś, na North Shore w Bostonie. Są synagogi wszędzie. Więc diaspora to rozproszenie Żydów. Co się teraz stanie i dlaczego jest to ważne dla Nowego Testamentu? Paweł będzie chodził od synagogi do synagogi. Kiedy Paweł przybędzie do nowego miasta, pierwszym miejscem, do którego pójdzie, będzie synagoga. Paweł pójdzie do synagogi, będzie głosił w synagodze, wielu ludzi przyjmie ewangelię. Wróci drugiego dnia. Zaproszą go z powrotem. Będzie głosił ponownie, a kiedy będzie głosił ponownie, będzie coraz więcej sprzeciwu i w końcu – to tylko stereotyp – przyjdzie po raz trzeci, a kiedy przyjdzie po raz trzeci, Żydzi będą go ścigać i zasadniczo wyciągną go i ukamienują lub pobiją. Więc wyrzucą go z synagogi, a Paweł zostanie wyrzucony. Dzieje się tak wielokrotnie, zwłaszcza podczas pierwszej podróży misyjnej, o której przeczytamy w Dziejach Apostolskich.

R. Instytucje judaizmu: Sanhedryn [48:57- 53:09]

Teraz chcę znowu zmienić temat, odchodząc od różnych sekt żydowskich, faryzeuszy, saduceuszy, esseńczyków i zelotów oraz diaspory (diaspora nie jest tak naprawdę sektą, jest po prostu rozproszeniem Żydów); chciałbym teraz porozmawiać o instytucjach judaizmu i po prostu przejść przez niektóre z nich. Te instytucje, które pojawiają się w Nowym Testamencie i będą odgrywać rolę, Jezus również na nie natrafi.

Pierwszą instytucją, o której chciałbym porozmawiać, jest Sanhedryn. Sanhedryn to żydowska struktura sądownicza. Kieruje nią arcykapłan. Mamy więc Kajfasza, arcykapłana w czasach Jezusa, który zamierza skazać Jezusa. Sanhedrynem kieruje arcykapłan, więc dominowali w nim saduceusze. Saduceusze byli bogaci, ci, którzy aktywnie asymilowali się z hellenizmem. Kierują Sanhedrynem razem z skrybami. Kiedy mówisz skryba, nie oznacza to, że cały czas przepisują Pismo. Są to ludzie prawa. Kiedy masz pytanie dotyczące prawa, idziesz do skrybów. Są technikami, może analitykami, to lepszy sposób, aby to powiedzieć. Znają prawo, więc kiedy masz problem, idziesz do skrybów, a skrybowie podadzą ci techniczne szczegóły tego, co mówi tekst. Starsi byliby starszymi ludźmi. Umieszczali tam starszych z arcykapłanami. Arcykapłani, uczeni w Piśmie i starsi tworzyli Sanhedryn. Był to organ sądowniczy. Czy pamiętasz, że Mojżesz wykonywał całą pracę systemu sądowniczego? To było w Księdze Liczb 11 i Mojżesz prosił Boga o pomoc, więc Bóg zabrał ducha Mojżeszowi i umieścił go na 70. Te 70 osób następnie osądzało Izrael i orzekało w sprawach sądowych, wydawało orzeczenia sądowe, a jeśli mieli z tym jakieś problemy, Mojżesz dostawał sprawę, ale tych 70 osób mu pomagało. Sanhedryn został zbudowany na takim modelu. Po 70 r. n.e. został rozwiązany; po 70 r. n.e. Sanhedryn został rozwiązany i jak powiedzieliśmy, był w dużej mierze zarządzany przez saduceuszy.

Co mógł zrobić Sanhedryn? Pod rządami Rzymu Sanhedryn miał pewne uprawnienia. Mieli uprawnienia do aresztowania i sądenia. Mogli aresztować kogoś i mogli sądzić kogoś, co dawało im władzę. Nie mieli prawa do kary śmierci. Innymi słowy, Sanhedryn, chociaż mógł aresztować i sądzić ludzi, nie mógł nikogo skazać na śmierć bez pozwolenia Rzymu. Staje się to problemem, ponieważ w czasach Chrystusa Sanhedryn go sądzi. Jezus staje przed Kajfaszem i Sanhedrynem, a oni co chcą zrobić,

„słyszeliście jego bluźnierstwo, zasługuje na śmierć”, więc wszyscy krzyczą, „ukrzyżujcie go, ukrzyżujcie go!” Ale Sanhedryn nie może ukrzyżować, nie może go zabić, dopóki nie uzyska rzymskiej zgody, dlatego zabierają go do Poncjusza Piłata. Poncjusz Piłat wchodzi, ponieważ Sanhedryn nie może wykonywać kary śmierci; muszą mieć pozwolenie Rzymu. Więc zabierają Jezusa do Poncjusza Piłata, a Poncjusz Piłat przesłuchuje Jezusa, a żona Piłata mówi: „Uważaj na tego człowieka, miałam o nim sen”. Następnie Piłat umywa ręce. Piłat również ustawia tę rzecz z Barabaszem, pamiętasz? Było to tuż podczas uczty, więc próbuje uwolnić jednego z więźniów. Piłat mówi: „Chcesz, żebyśmy uwolnili Barabasa czy Jezusa, kogo chcesz?”, ponieważ wiedział, że sprzeciwiali się Jezusowi ze złości. Ludzie krzyczą: „Chcemy uwolnienia Barabasa”, a Jezus odchodzi, aby zostać ukrzyżowanym. Piłat umywa ręce. Tak więc to jest Sanhedryn i rola, jaką odgrywają jako swego rodzaju organ sądowniczy, Sąd Najwyższy, jeśli wolisz.

S. Instytucje judaizmu: Synagoga [53:09-55:33]

M ówiliśmy o synagodze i jej historii. W dużej mierze synagoga była produktem braku dostępu do świątyni. Żydzi byli rozproszeni po całym świecie, niezależnie od miasta, w którym się znajdowali, jeśli mieli dziesięciu dorosłych mężczyzn, zasadniczo tworzyli synagogę. Tak więc synagogi są w całym starożytnym świecie, a nawet do dziś. Zasadniczo musiałeś mieć dziesięciu głów rodzin. Istnieją cztery funkcje synagogi.

Pierwszą funkcją synagogi była szkoła, nie pierwsza funkcja pod względem ważności, ale synagoga funkcjonowała jako szkoła. Gdziekolwiek Żydzi się udali, kładli nacisk na edukację. Żydzi uczą swoich ludzi, jak czytać, ponieważ chcą, aby czytali pisma, które uważają za Słowo Boże. Szkoły są więc bardzo ważne, a Żydzi zawsze byli bardzo, bardzo wykształconą grupą ludzi. Ta edukacja wyjdzie z synagogi, a synagogi są rozsiane wszędzie.

Kult, synagoga była miejscem kultu. Ludzie przychodzili do synagogi, aby czcić Boga. Był to również w pewnym sensie żydowski system sądowy, podejmujący mniejsze decyzje, które mogły być podejmowane w społeczności żydowskiej za zgodą rządu w ramach różnych przepisów lokalnych. Był to w dużej mierze żydowski system sądowy.

A potem społecznie: czego potrzebujesz w pewnym sensie kościoła lub synagogi do zawarcia związku małżeńskiego i pochówku. Czy to wtedy, gdy możesz zobaczyć wiele o kulturze, w procesie zawierania związku małżeńskiego i pochówku? Wiele rytuałów kulturowych pojawi się, gdy para bierze ślub. Myślę, że możesz pamiętać Skrzypka na dachu i tamtejsze małżeństwa. Następnie, ponownie grzebanie ludzi, muszą być oni pochowani w sposób, który jest zgodny z kulturą judaizmu wśród diaspory, wśród rozproszonych Żydów. Tak więc są to cztery funkcje i tak synagoga. Paweł, gdy podróżował w swojej pierwszej, drugiej i trzeciej podróży misyjnej, stale przychodził do tych synagog. W Koryncie nawet jeden z przywódców synagogi stał się chrześcijaninem. Tak więc synagoga odegrała naprawdę ważną rolę w rozprzestrzenianiu się chrześcijaństwa. Chrześcijaństwo było pierwotnie uważane za część judaizmu. Tak więc to jest synagoga.

T. Nabożeństwo w synagodze [55:33-59:33]

Teraz chcę tylko przejrzeć nabożeństwo, aby porównać je z naszym współczesnym nabożeństwem kościelnym. Zasadniczo żydowskie nabożeństwo, nabożeństwo synagogalne, najpierw odmawiają Szema. Szema to Księga Powtórzonego Prawa 6:4, po której następuje: „Słuchaj Izraelu, Jahwe jest naszym Bogiem, Jahwe jest jeden”. Jeden z najsłynniejszych wersetów, przysięgam, że każdy Żyd zna ten werset. To Jana 3:16 dla judaizmu. „Szema” oznacza „Słuchaj” lub „Słuchaj”. „Słuchaj Izraelu, Jahwe jest naszym Bogiem, Jahwe jest jeden”. To jest potwierdzenie monoteizmu; naród żydowski zostanie rozproszony w Imperium Rzymskim, które jest pełne politeizmu. Mówią, że jest jeden Bóg, a Jahwe jest Jego imieniem. I „Będziesz miłował Pana, Boga swego, całym swoim sercem, duszą i umysłem”.

I tak odmawia się Szema, potem jest modlitwa; potem Pismo. Kiedy przychodzisz na nabożeństwo kościelne, co jest najważniejsze, gdzie jest skupienie nabożeństwa kościelnego? Często na nabożeństwie kościelnym skupienie jest na kazaniu, ekspozycji Pisma Świętego i kazaniu, kazanie trwa 20-30 minut lub dłużej. W kręgach żydowskich kazanie jest niewielką częścią, główny nacisk kładzie się na czytanie Pisma Świętego.

Więc czytają obszerne i długie fragmenty Pisma Świętego, cała Księga Estery jest czytana podczas święta Purim. Więc czytają duże fragmenty Pisma Świętego i czytają Torę, więc ludzie wielokrotnie przechodzą przez Torę przez całe swoje życie. Więc czytanie Pisma Świętego jest naprawdę ważną częścią nabożeństwa synagogałnego. Potem mają krótką homilię, kazanie. I na koniec mają kapłańskie błogosławieństwo. Wiecie, „niech cię Pan błogosławi i strzeże, niech Pan rozjaśni swoje oblicze nad tobą, niech cię zmiłuje i niech ci da pokój”, tego typu rzeczy, Lb 6:24 i następne, kapłańskie błogosławieństwo. Więc rabin udzieli błogosławieństwa.

To jest synagoga, a swoją drogą, możesz pójść do synagog na North Shore i zobaczysz, jak duże znaczenie ma Pismo Święte. Byliśmy tam, dr Wilson zabiera tam grupy studentów Gordon College. Pamiętam, jak kiedyś poszliśmy i studenci, którzy poszli do synagogi, przeszli całą ceremonię. Nie wiem, czy to była bar micwa. Czy wiecie coś o bar micwach i bat micwach? Cóż, bar micwa, kiedy dziecko ma około 12 lat i chce powitać młodego chłopca lub dziewczynkę w społeczności dorosłych, robią to, co nazywa się bar micwą („bar” oznacza „syn”, a „bat” oznacza „córka”) i zasadniczo witają ich w społeczności dorosłych. Byliśmy w synagodze/nabożeństwie kościelnym i po nabożeństwie. Dr Wilson pozwolił studentom zadawać pytania rabinowi, więc rabin schodzi, a studenci zadają pytania i zasypują go pytaniami. Potem studenci poszli coś zjeść. Studenci, wiecie jak to jest; jedzenie nie-Gordon i po prostu to robicie. Więc zostałem z dr Wilsonem i było naprawdę ciekawie, kiedy rabin zszedł, rabin zaczął zadawać dr Wilsonowi pytania o Talmud. To było naprawdę zabawne, ponieważ wszyscy studenci zadawali rabinowi pytania, a rabin zszedł i zapytał dr Wilsona: „co myślisz o tym z Talmudu?” Dr Wilson odszedł i odbyli tę rozmowę z rabinem pytając dr Wilsona, co o tym myśli. Więc dr Wilson jest jedną z tych wspaniałych osób w Gordon College, klasykiem i całkowicie rozumiejącym wiele na temat judaizmu. Właściwie sami Żydzi uważają go za *mishpahah*, co oznacza „rodzina”. Nigdy nie słyszałem, żeby inny chrześcijanin był uważany za *mishpahah*, więc dr Wilson. Są struktury synagog nawet na North Shore w Bostonie.

U. Autorzy żydowscy z tego okresu: Józef Flawiusz i Filon [59:33-62:01]

F. Józef Flawiusz, Filon, Kościół i Izrael

[krótkie vi deos: połącz UW; 59:33-64:52 Koniec]

Więc mówiliśmy o Sanhedrynie i synagodze. Dwie instytucje, jedna to sąd, druga jest w pewnym sensie kościołem. Teraz kilka nazwisk odnośnie żydowskiego pochodzenia: Józef Flawiusz. Józef Flawiusz żył od około 37 r. n.e. do około 100 r. n.e. Więc Józef Flawiusz żył, gdy Paweł odbywał swoje podróże misyjne, gdy pisane były ewangelie, a potem Jan pisał Apokalipsę około 95-97 r. n.e. Jan i Józef Flawiusz umarli mniej więcej w tym samym czasie, około 100 r. n.e. Józef Flawiusz był żydowskim historykiem. Teraz pisał z Rzymianami. Jest tam pewien kompromis, ale Józef Flawiusz był żydowskim historykiem i używał greckiej metodologii historiograficznej, ale pisał historię tego, co działo się w tym okresie. Więc bardzo ciekawie jest czytać historie Józefa Flawiusza, żydowskiego historyka z tamtego okresu, gdy pisane były ewangelie, gdy pisane były Listy Pawła, a chrześcijaństwo zaczynało się rozwijać. Pisarz Józef Flawiusz jest bardzo sławnym facetem. Píše „Dawne dzieje Żydów” i tego typu rzeczy.

Filon to kolejny. Filon żył od około 20 p.n.e. do około 50 n.e., więc prawdopodobnie miał 15-16 lat, kiedy urodził się Jezus. On naprawdę żyje (Jezus umarł przedwcześnie, oczywiście, prawdopodobnie miał niewiele ponad 30 lat). Filon będzie żył 20 lat dłużej, niż umrze Jezus; będzie żył w Dziejach Apostolskich i w pierwszej podróży misyjnej apostoła Pawła, do 50 n.e. Jest aleksandryjskim Żydem. Czy jako aleksandryjski Żyd będzie bardzo zainteresowany kulturą grecką? Będzie bardzo zasymilowany z kulturą grecką i greckim sposobem myślenia. Ale będzie pochodził dokładnie z czasów, kiedy żył Jezus. Ten facet o imieniu Filon, bawił się grecką filozofią i mieszaniem greckiej filozofii z judaizmem, więc Filon będzie pisarzem. Filon i Józef Flawiusz byli dwoma głównymi żydowskimi pisarzami z pierwszego wieku. Dobrze jest po prostu trochę wiedzieć o tych ludziach i kim byli. Napisali sporo literatury.

V. Chrześcijaństwo odrywające się od judaizmu [62:01-63:31]

Teraz później, po tym, jak chrześcijaństwo oderwało się od judaizmu, ponieważ pierwotnie chrześcijaństwo było uważane za sektę judaizmu, byli faryzeusze i saduceusze, a także nazarejczycy. Ci ludzie byli chrześcijanami. Byli częścią judaizmu i byli pod parasolem judaizmu w Imperium Rzymskim. Ostatecznie chrześcijaństwo wycofa się spod tego żydowskiego parasola, a kiedy to zrobią, chrześcijanie wpadną w jeszcze większe kłopoty z Imperium Rzymskim. LXX i Septuaginta były postrzegane przez późniejszy judaizm jako drugi złoty cielec, głównie dlatego, że chrześcijanie zaczęli używać Septuaginty i ponieważ chrześcijanie zaczęli jej używać, aby udowodnić, że Mesjaszem był Jezus. Wtedy Żydzi powiedzieli: „eee, nie chcemy Septuaginty”, więc zasadniczo był to produkt hellenizmu, a chrześcijanie przejęli Septuagintę, więc Żydzi zasadniczo odrzucili Septuagintę w tym momencie. Niektórzy z największych uczonych Septuaginty na świecie to dziś Żydzi, Immanuel Tov i kilku innych. Ale nastąpiła zmiana. Na początku Septuaginta była bardzo pomocna w szerzeniu Ewangelii, ale była również bardzo pomocna nawet dla Żydów. Po tym, jak chrześcijanie ją zaadaptowali, nastąpiła zmiana w myśleniu od Septuaginty, a Żydzi ją pogardzali z powodu tego, co chrześcijanie z nią zrobili.

W. Wnioski [63:31-64:52]

Okej, to kończy naszą dyskusję o literaturze, sektach i różnych środowiskach judaizmu i kultury żydowskiej, w której będzie osadzony Nowy Testament. Teraz chciałbym omówić Biblię jako Słowo Boże i przejść przez proces inspiracji, proces kanonizacji, jak księgi były przyjmowane i jak te księgi były przekazywane. Jak były kopiowane, kopiowane i kopiowane i trochę porozmawiać o tłumaczeniach i jak Nowy Testament pochodzi z greki na angielski. Chciałbym omówić kolejną inspirację, kanonizację, a następnie przekazywanie i kopiowanie przez skrybów, aż do tłumaczeń i naszych współczesnych tłumaczeń. Chciałbym to omówić. Więc dziękuję za uwagę.

